

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTITIEI

*Anexa nr.1
la Hotărârea Consiliului INJ
nr.11/6 din 29 septembrie 2014*

CURRICULUM la disciplina

„DREPT CIVIL”

(candidați la funcția de judecător și procuror)

AUTORI:

Ion CREȚU,
*Lector universitar,
Formator INJ*

Ludmila OUȘ
*Judecător la Curtea de Apel Chișinău,
Formator INJ*

Aurel BĂIEȘU
*Doctor habilitat în drept, judecător la Curtea Constituțională,
Formator INJ*

_____ AVIZAT
Mariana PITIC, șef al Direcției instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2014

I. PRELIMINARII

Dreptul civil este o ramură de mare complexitate care încorporează norme ce reglementează un larg spectru de relații sociale cu caracter patrimonial și personal nepatrimonial. Din dreptul civil s-au separat mai multe instituții, apărute ca un drept special, și care în prezent sînt sau pretind a fi ramuri distincte de drept (dreptul afacerilor, dreptul familiei, dreptul proprietății intelectuale ...) și care împreună formează un tot unitar, numit în doctrină „dreptul privat”. Pentru acestea, dreptul civil continuă să fie fundamentul dreptului comun; or, normele acestuia sînt aplicabile ori de cîte ori normele speciale nu prevăd altfel.

Complexitatea, diversitatea și frecvența raporturilor juridice civile solicită celor care aplică legislația, în special judecătorilor, procurorilor avocaților, cunoștințe profunde ale legislației și ale practicii judiciare, abilități de interpretare pentru a elabora soluții adecvate litigiilor civile.

Studiul Dreptului civil, îndeosebi al instituțiilor „Părții Generale”, dar și al drepturilor reale principale și al teoriei generale a obligațiilor are un rol deosebit pentru formarea unui jurist de carieră, iar aceasta se învederează mai cu seamă în formarea unui sistem de gîndire specific, de logică juridică, în temeiul căreia orice jurist, inclusiv judecător, procuror, trebuie să se poată orienta în găsirea unor soluții legale. Or, găsirea unor soluții corecte se impune chiar și pentru situațiile care nu sînt reglementate expres; pe de o parte, legea materială (Codul civil) prevede că drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor fizice și juridice care, deși nu sînt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi și obligații civile, iar, pe de altă parte, legea procesuală (Codul de procedură civilă) dispune că nici unei persoane nu i se poate refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

Prelegerile la Dreptul civil sînt adresate audiențelor Institutului Național al Justiției din Republica Moldova și vor avea următoarele obiective:

- actualizarea legislației în materie, dat fiind caracterul dinamic al reglementărilor instituțiilor juridice care aparțin dreptului civil;
- identificarea problemelor teoretice și practice privind „materia civilă” în scopul interpretării și aplicării corecte a dispozițiilor legale;
- prezentarea și analizarea instituțiilor dreptului civil în mod interdisciplinar datorită legăturilor existente între acestea și alte instituții, norme juridice de drept privat și de drept public;
- realizarea unei mobilități în gîndirea juridică a audiențelor de justiție necesară identificării, interpretării și aplicării dispozițiilor legale la cauzele comerciale deduse judecării.

Curriculumul la disciplina „Drept Civil” este destinată viitorilor judecători și procurori și se axează pe metodologia de formare activ-participativă, ținînd cont de principiile de învățare la adulți.

Scopul disciplinei constă în formarea/dezvoltarea competențelor/abilităților conform standardului de formare profesională a adulților, reieșind din Cadrul European și cel Național al Calificărilor, cu un grad mai înalt și complex al tematicii atît pentru orele de curs, cît și pentru cele de seminar, corespunzând specificului profesional al funcției de judecător și procuror.

În complex, curriculum-ul la disciplina „Drept Civil” este prezentat drept un document de formare profesională orientat spre lărgirea și aprofundarea potențialului intelectual și formarea abilităților profesionale de viitor judecător și procuror.

II. COMPETENȚE

Cursul de drept civil constituie punctul de plecare pentru studiul tuturor celorlalte părți componente ale dreptului privat, precum drepturile reale principale, teoria generală a obligațiilor, contractele speciale, moștenirea.

În acest sens, audienții ce vor studia disciplina „Drept civil”, vor obține aptitudini de a înțelege și însuși în profunzime toate celelalte instituții ce fac parte din marea disciplină intitulată „Drept civil”.

Studierea acestei discipline va permite viitorilor specialiști, care vor activa în funcția de judecător și procuror să cunoască esența principalelor instituții ale dreptului civil, să interpreteze normele juridice civile ce reglementează raporturile juridice civile, să aplice cunoștințele teoretice la situațiile din practica judiciară, să-și asume responsabilitatea față de consecințele erorilor determinate de aplicarea incorectă a legii, să redacteze hotărâri judecătorești, în care audientul să argumenteze darea unei soluții juridice pentru o anumită stare de fapt. Cunoștințele obținute în cadrul studiului disciplinei „Drept civil” sunt indispensabile celor care urmează să îmbrățișeze nobila profesie de judecător sau procuror, or, ramura dreptului civil este una fundamentală în sistemul de drept contemporan și constituie piatra de temelie a dreptului privat.

Am putea afirma cu certitudine că studiul disciplinei „Drept civil” va dezvolta competențele de aplicare a normelor juridice ce reglementează raporturile juridice civile cuprinse în cadrul părții generale a dreptului civil, a drepturilor reale, a teoriei generale a obligațiilor și a contractelor speciale, în aceeași măsură va forma abilități de analiză și de soluționare a unor probleme juridice contradictorii ce vor apărea în legătură cu exercitarea drepturilor subiective civile și aplicarea instituțiilor de Drept civil.

III. OBIECTIVE GENERALE

La sfârșitul studiului disciplinei audientul va fi capabil :

- să cunoască esența principalelor instituții ale dreptului civil;
- să definească conceptele fundamentale ale Dreptului (toate subiectele raportului juridic civil sunt presupuse a fi de bună-credință, până la proba contrară, contractele trebuiesc a fi respectate (pacta sunt servanda), nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică cu dreapta și prealabila despăgubire);
- să stabilească rolul civil în cadrul dreptului privat
- să explice principiile ce stau la baza reglementării relațiilor civile cu caracter patrimonial sau cu caracter personal nepatrimonial;
- să identifice categoriile de persoane, de bunuri, de acte juridice;
- să distingă drepturile reale de cele obligaționale;
- să caracterizeze contractele civile.
- să schițeze proiecte de contracte civile;
- să identifice particularitățile aplicării legii civile în timp, spațiu și asupra persoanelor;
- să clasifice actele normative civile după forța lor juridică (tratate internaționale, legi, uzanțe, ordonanțe și hotărâri ale Guvernului, alte acte normative);
- să clasifice după criteriile cunoscute persoanele, bunurile, actele juridice;
- să argumenteze corelația dintre norma juridică generală și specială;
- să determine după elementele indicate natura juridică a anumitor contracte.
- să recomande soluții unor litigii civile;
- să aplice noile instituții ale Dreptului civil în contextul apariției și dezvoltării lor istorice și în concordanță cu reformele judiciare

- să redacteze hotărâri judecătorești, în care audientul să argumenteze darea unei soluții juridice pentru o anumită stare de fapt.
- să recomande (selecteze) probele care demonstrează existența sau inexistența unui drept;
- să analizeze dosare civile și economice și să evidențieze neajunsurile existente;
- să elaboreze propuneri de *lege ferenda*.
- să evidențieze contradicțiile dintre norme în cadrul unui act normativ, precum și între norme cuprinse între diverse acte normative.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Drept Civil	Ludmila Ouș Ion Crețu Aurel Băieșu	I	68	20	48	examen

IV. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. crt.	Tematica	Ore curs	Ore practice
1	Persoana fizică și persoana juridică – subiecte ale raportului juridic civil		4
2	Actul juridic civil	2	4
3	Termenele în dreptul civil. Termenele de prescripție	1	2
4	Noțiuni generale despre proprietate. Dobândirea și încetarea dreptului de proprietate	1	4
5	Modalitățile dreptului de proprietate Dreptul de proprietate comună	1	2
6	Limitele de exercitare a dreptului de proprietate. Dreptul de uzufruct, uz și abitație, de servitute, de suprafață	1	2
7	Teoria generală a contractului civil	2	2
8	Garantarea executării obligațiilor	1	4
9	Executarea obligațiilor	1	4
10	Contracte translativ de proprietate	4	6
11	Locația de bunuri	1	4
12	Locația de servicii	3	6
14	Răspunderea civilă	2	4
	În total	20	48

V. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice Resurse logistice	Lucrul individual
<i>Tema 1. Persoana fizică și persoana juridică – subiecte ale raportului juridic civil</i>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>1. Calitatea de subiect de drept civil și noțiunea de capacitate civilă.</p> <p>2. Capacitatea de folosință a persoanelor fizice. Apariția capacității de folosință la persoanele fizice. Conținutul capacității de folosință a persoanelor fizice. Îngrădirile capacității de folosință. Încetarea capacității de folosință.</p> <p>3. Capacitatea de exercițiu a persoanelor fizice. Capacitatea de exercițiu deplină și restrânsă. Limitarea și lipsirea persoanei fizice de capacitatea de exercițiu.</p> <p>4. Domiciliul. Noțiunea și însemnătatea. Domiciliul legal. Reședința. Numele persoanei fizice. Numele de familie. Prenumele. Pseudonimul.</p> <p>5. Temeiurile, ordinea și efectele declarării absenței fără veste a persoanei fizice. Temeiurile, ordinea și efectele declarării morții persoanei fizice. Starea civilă a persoanei fizice. Acțiunile de stare civilă.</p> <p>6. Noțiunea de persoană juridică. Tipurile de persoane juridice. Persoana juridică de drept public și de drept privat. Clasificări ale persoanelor juridice de drept privat. Noțiunea de întreprindere - subiect al raporturilor juridice.</p> <p>7. Constituirea societăților comerciale. Actul de constituire, înregistrarea de stat a societăților comerciale. Nulitatea societăților comerciale.</p> <p>8. Funcționarea societăților comerciale. Drepturile și obligațiile asociaților societății comerciale.</p> <p>9. Adunarea generală. Hotărârile adunării generale a asociaților societății comerciale. Nulitatea hotărârilor adunării generale a societății comerciale. Organul executiv (administratorul) societății comerciale. Desemnarea și revocarea administratorului. Natura juridică a raportului societății comerciale cu persoanele desemnate în calitate de administrator. Limitele de exercitare a dreptului de reprezentare a administratorului. Capitalul social. Formarea și modificarea capitalului social. Aporturile la capitalul social. Compararea noțiunii de aport cu noțiunea de participațiune, parte socială, acțiune. Întreprinderea - complex patrimonial unic.</p> <p>10. Încetarea societății comerciale. Reorganizarea societăților comerciale. Dizolvarea și lichidarea societăților comerciale. Insolvabilitatea societăților comerciale.</p>	<p>Seminare.</p> <p>Brainstorming-persoana fizică și capacitatea de folosință/exercițiu a acesteia.</p> <p>Rezolvare de caz- instituția declarării absenței fără veste a persoanei fizice și declarării morții persoanei fizice</p> <p>Jocul de rol- prezentarea schematic a funcționării societăților comerciale și organelor de conducere a acestora</p>	<p>Schițarea unei cereri de chemare în judecată cu privire la limitarea capacității de folosință/ declararea incapacității</p>

Tema2. Actul juridic civil

<i>Ore curs</i>		<i>Ore curs</i>
<p>1. Privire generală asupra actului juridic civil.</p> <p>2. Condițiile de valabilitate a actului juridic civil prevăzute în Codul civil. Analiza condițiilor de valabilitate prin prisma practicii judiciare:</p> <ul style="list-style-type: none">- Capacitatea de a încheia actul juridic civil;- Consimțământul. Voința juridică – formarea ei. <p>Principiile voinței juridice. Viciile de consimțământ;</p> <ul style="list-style-type: none">- Obiectul actului juridic civil. Condiții de valabilitate;- Cauza actului juridic civil;- Forma actului juridic civil. Forma verbală. Forma tacită. Forma scrisă (forma simplă scrisă și forma autentică). <p>Înregistrarea actelor juridice civile. Efectele nerespectării formei actului juridic civil.</p> <p>3. Modalitățile actului juridic civil. Termenul, sarcina și condiția ca modalități ale actului juridic civil.</p> <p>4. Efectele actului juridic civil. Principiul forței obligatorii a actului juridic. Principiul irevocabilității actului juridic civil. Principiul relativității actului juridic civil.</p> <p>5. Nulitatea actului juridic civil. Nulitatea absolută și nulitatea relativă. Analiza practicii judiciare privind efectele nulității actului juridic civil.</p> <p>6. Jurisprudența CEDO împotriva Moldovei referitor la nulitatea actului juridic, prin prisma art.6 CEDO.</p> <p>7. Jurisprudența instanțelor judecătorești cu privire la nulitatea actului juridic civil.</p>	<p>Prelegerea cu aplicarea discuției și metodei socractice</p>	<p>Lectura unor surse bibliografice,</p>
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>1. Privire generală asupra actului juridic civil.</p> <p>2. Condițiile de valabilitate a actului juridic civil prevăzute în Codul civil. Analiza condițiilor de valabilitate prin prisma practicii judiciare:</p> <p>3. Capacitatea de a încheia actul juridic civil.</p> <p>4. Consimțământul. Voința juridică – formarea ei. Principiile voinței juridice. Viciile de consimțământ.</p> <p>5. Obiectul actului juridic civil. Condiții de valabilitate.</p> <p>6. Cauza actului juridic civil.</p> <p>7. Forma actului juridic civil. Forma verbală. Forma tăcită. Forma scrisă (forma simplă scrisă și forma autentică). Înregistrarea actelor juridice civile. Efectele nerespectării formei actului juridic civil.</p> <p>8. Modalitățile actului juridic civil. Termenul, sarcina și condiția ca modalități a actului juridic civil.</p> <p>9. Efectele actului juridic civil. Principiul forței obligatorii a actului juridic. Principiul irevocabilității actului juridic civil. Principiul relativității actului juridic civil.</p> <p>10. Nulitatea actului juridic civil. Nulitatea absolută și</p>	<p>Seminar-analiza cadrului legislativ prin metoda lucrului în grup. Recomandarea de soluții în cazuri concrete propuse spre rezolvare. Simularea unui proces judiciar civil cu privire la nulitatea actului juridic civil.</p>	<p><i>Ore practice</i> Elaborarea unui eseu structurat cu privire la jurisprudența CEDO împotriva Moldovei referitor la nulitatea actului juridic, prin prisma art.6 CEDO.</p>

nulitatea relativă. Analiza practicii judiciare privind efectele nulității actului juridic civil.		
Tema 3. Termenele în dreptul civil. Termenele de prescripție		
<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Caracteristica generală a termenelor în dreptul civil. 2. Termenele de prescripție extinctivă. 3. Noțiunea și însemnătatea termenelor de prescripție extinctivă. Domeniul de aplicare a prescripției extinctive. Cererile cărora nu li se aplică prescripția. 4. Începutul curgerii termenelor de prescripție. Suspendarea cursului prescripției. 5. Întreruperea cursului prescripției. Repunerea în termenul de prescripție. 6. Cazurile CEDO referitor la prescripția extinctivă. 7. Jurisprudența instanțelor judecătorești naționale privind aplicarea normelor prescripției extinctivă. <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Calcularea termenelor. 2. Termenele de prescripție extinctivă- începutul curgerii termenelor de prescripție, suspendarea cursului prescripției, întreruperea cursului prescripției și repunerea în termenul de prescripție. 3. Cazurile CEDO referitor la prescripția extinctivă. 4. Jurisprudența instanțelor judecătorești naționale privind aplicarea normelor prescripției extinctivă. 	<p>Prelegerea prin demonstrație și studiu de caz</p> <p>Seminare. Studiu în grup de cercetare- termenele de prescripție. Rezolvarea în grup a spețelor - Calcularea termenelor. Dezbateri - jurisprudența națională privind aplicarea prescripției extinctive</p>	<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <p>Lectura unor surse bibliografice, brainstorming-ul.</p> <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>Studiu individual de cercetare - importanța instituției prescripției extinctive în dreptul civil</p>
Tema 4. Noțiuni generale privind dreptul de proprietate. Dobândirea și încetarea dreptului de proprietate		
<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Locul dreptului de proprietate în sistemul drepturilor reale. 2. Atributele dreptului de proprietate. Dreptul de posesie. Dreptul de folosință. Dreptul de dispoziție. 3. Regimul juridic al bunurilor domeniului privat. Regimul juridic al bunurilor domeniului public. 4. Momentul dobândirii dreptului de proprietate. Riscul pieririi sau deteriorării fortuite a bunurilor. 5. Încetarea dreptului de proprietate. <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dreptul de posesie. Dreptul de folosință. Dreptul de dispoziție. 2. Accesiuinea, mod de dobândire a dreptului de proprietate. Uzucapiunea, mod de dobândire a dreptului 	<p>Prelegere prin discuție, asalt de idei și studiu individual de cercetare</p> <p>Seminar. Analiza cadrului legislativ.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <p>Lectura unor surse bibliografice.</p> <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>Sinteza noțiunilor generale despre dreptul de proprietate prin elaborarea unui</p>

<p>de proprietate.</p> <p>3. Jurisprudența CEDO în baza art.1 Protocolul 1 adiționar la Convenția Europeană pentru Drepturile Omului.</p> <p>4. Jurisprudența instanțelor judecătorești la aplicarea legislației despre dreptul de proprietate.</p>	<p>Exercițiu experiențial și jocul de rol.</p>	<p>comentariu asupra unei hotărâri CEDO în domeniu.</p>
<p><i>Tema 5. Modalitățile dreptului de proprietate</i></p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <p>1. Formele dreptului de proprietate comună.</p> <p>2. Dreptul de proprietate comună pe cote - părți. Felurile dreptului de proprietate pe cote-părți. Proprietatea comună pe cote - părți obișnuită. Proprietatea comună pe cote - părți forțată.</p> <p>3. Încetarea dreptului de proprietate comună.</p> <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>1. Exercițarea dreptului de proprietate comună pe cote-părți.</p> <p>2. Exercițarea dreptului de proprietate comună în devălmășie.</p> <p>3. Jurisprudența națională la aplicarea legislației privind dreptul de proprietate pe cote părți.</p>	<p>Prelegere prin discuție și feedback.</p> <p>Seminar cu rezolvare de spețe și simularea procesului de judecată cu litigii în domeniul modalităților dreptului de proprietate</p>	<p><i>Ore curs</i> Brainstorming. Lectura unor surse bibliografice.</p> <p><i>Ore practice</i> Elaborarea analizei cadrului legislativ și propuneri de lege ferenda în domeniu.</p>
<p><i>Tema 6. Limitele de exercitare a dreptului de proprietate. Dreptul de uzufruct, uz și abitație, de servitute, de superficie</i></p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <p>1. Caracteristica generală a raporturilor de vecinătate. Obligația de respect reciproc. Influența vecină admisibilă. Atentarea inadmisibilă.</p> <p>2. Dreptul de vecinătate – limită legală de exercitare a dreptului de proprietate.</p> <p>3. Dreptul de uzufruct, uz și abitație.</p> <p>4. Dreptul de servitute.</p> <p>5. Dreptul de superficie.</p> <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>1. Dispozițiile legale privind obligația de respect reciproc, privind influența vecină admisibilă, privind atentarea inadmisibilă;</p> <p>2. Dispozițiile privind limitele dreptului de vecinătate;</p> <p>3. Definiția dreptului de uzufruct, modurile de constituire a dreptului de uzufruct, drepturile și obligațiile uzufructuarului și a nudului proprietar;</p> <p>4. Distingerea dreptul de uzufruct de dreptul de uz și de abitație;</p> <p>5. Definiția dreptului de superficie, modurile de</p>	<p>Prelegere prin demonstrație și metoda socratică.</p> <p>Seminar. Dezbateri. Feedback-reflecții despre limitele de exercitare a dreptului de proprietate</p>	<p><i>Ore curs</i> Lectura problematizată.</p> <p><i>Ore practice</i> Analiză comparativă a dezmembrămintelor dreptului de proprietate</p>

<ol style="list-style-type: none"> 1. Noțiunea, caracterele juridice, elementele și conținutul contractului de vânzare-cumpărare, donație, schimb, de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață, rentă; 2. Varietățile contractului de vânzare-cumpărare; 3. Efectele neexecutării corespunzătoare a clauzelor contractuale; 4. Cazurile de încetare a contractelor, inclusiv cazurile de revocare a donației. 5. Deosebiri și asemănări dintre contractul de vânzare-cumpărare, schimb, donație, înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață, contractului de rentă; 6. Particularitățile contractului de vânzare-cumpărare cu amănuntul, contractului de vânzare-cumpărare a bunurilor imobile, contractului de vânzare-cumpărare a întreprinderii ca un complex patrimonial, contractului de vânzare-cumpărare la bursele de mărfuri, contractului de vânzare-cumpărare la licitație, contractului de vânzare-cumpărare cu pact de răscumpărare; 7. Reglementările legale aplicabile contractelor la general și, în speță, fiecărui tip de contract translativ de proprietate. 	<p>Seminar. Studiu de caz. Simularea unui proces de judecată.</p>	<p>Reflecții asupra particularităților lor contractelor translative de proprietate.</p>
<p><i>Tema 11. Locația de bunuri. Contractul de locațiune. Contractul de arendă. Contractul de comodat.</i></p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Caracteristica contractelor de locație a bunurilor. 2. Particularitățile contractului de locațiune. 3. Particularitățile contractului de arendă. 4. Particularitățile contractului de comodat. <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Noțiunea, caracterele juridice, elementele și conținutul contractului de locațiune, de arendă, comodat; 2. Temeiurile de încetare a contractelor de locațiune, arendă, comodat, leasing; 3. Dispozițiile legale aplicabile contractului de locațiune, de arendă, comodat. 4. Particularitățile elementelor și conținutului contractului de locațiune, de arendă, comodat; 5. Deosebiri și asemănări dintre contractele de locațiune, arendă, comodat, leasing; 6. Particularitățile transmiterii în locație, arendă a bunurilor statului și unității administrativ-teritoriale ce fac parte din domeniul public; 7. Deficiențele în reglementările legale privind locația de bunuri. 	<p>Prelegere prin observație și discuție.</p> <p>Seminar. Lucru în perechi și în grup pentru rezolvare de probleme</p>	<p><i>Ore curs</i> Lectura problematizată.</p> <p><i>Ore practice</i> Analiza deficiențelor în reglementările legale privind locația de bunuri.</p>

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte normative

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.94 // MO, 12.08.1994, nr.1.
2. Codul civil nr.1107/2002 // MO, 2002, nr.82-86.
3. Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845-XII din 03.01.1992 // MO, 1994, nr.2.
4. Legea cu privire la înregistrarea de stat a întreprinderilor și organizațiilor nr.1265/2000 // MO, 2001, nr.31-34.
5. Legea cu privire la societățile pe acțiuni nr. 1134-XIII din 2.04.1997 // MO, 1997, nr.38-39.
6. Legea cu privire la piața valorile mobiliare nr.199-XIV, 18.XI.1998 // MO, 1999, nr.27-28.
7. Legea cu privire la investiții în activitatea de întreprinzător din 18.03.2004 // MO, 23.04.2004, nr.64-66/344.
8. Legea insolvenței nr.632/2001 // MO, 2001, nr.139-140.
9. Legea privind licențierea unor genuri de activitate nr.451-XV din 30.07.2001 // MO, 2001, nr.108-109.
10. Legea cu privire la patenta de întreprinzător nr.93-XIV din 5.07.1998 // MO, 1998, nr.72-73.
11. Legea privind cooperativele de producție nr.1007/2002 // MO, 2002, nr.71-73.
12. Legea privind cooperativele de întreprinzător nr.73/2001 // MO, 2001, nr.49-50.
13. Legea cu privire la întreprinderea de stat nr.146-XIII din 16.06.1994 // MO, 1994, nr.2.
14. Legea privind fondurile de investiție nr.1204-XIII din 05.06.1997 // MO, 1997, nr. 45.
15. Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995 // MO, 1996, nr.1.
16. Legea privind gospodăriile țărănești (de fermier), nr.1353/2000 // MO, nr. 14-15.
17. Legea privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii nr.206/2006 // MO nr.126-130/2006.

Bibliografie obligatorie

1. Baieș, Sergiu. Drept civil:Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică/S. Baieș, N. Rșșca; USM.-Ed. a 5-a.-Ch.:S.n.,2014
2. Sergiu Baieș, Nicolae Roșca. Drept civil. Drepturile reale principale. - Chișinău, 2005.
3. Colectiv de autori. Sub redacția Sergiu Baieș: Drept civil. Persoana fizică. Persoana juridică. Scheme, spețe, teste. Tipografia centrală. Chișinău 2012.
4. Noul Cod Civil. Comentariu pe articole art. 1 – 2664. Editura Ch.Beck. București 2012.
5. Sergiu Baieș, Aurel Băieșiu, Valentina Cebotari, Ion Crețu, Victor Volcinschi. Drept civil. Drepturile reale. Teoria generală a obligațiilor. - Chișinău 2005.
6. Gheorghe Chibac, Aurel Băieșu, Alexandru Rotari, Oleg Efrim. Drept civil. Contracte speciale. - Chișinău, 2005.
7. Comentariu la Codul civil al Republicii Moldova. Colectiv de autori. Volumul I-II. - Chișinău, 2006.
8. Manualul judecătorului la examinarea pricinilor civile. Colectiv de autori. - Chișinău, 2013.
9. Roșca Nicolae, Baieș, Sergiu. Dreptul afacerilor. Volumul I. - Chișinău, 2004. - p.453.
10. Roșca Nicolae, Baieș, Sergiu. Dreptul afacerilor. Volumul II. - Chișinău, 2006. - p.432.
11. Ugo Mattei, Sergiu Baieș, Nicolae Roșca. Principiile fundamentale ale dreptului de proprietate. - Chișinău: ARC, 2000.
12. Sergiu Baieș. Posesiunea / Ghidul judecătorului în materie civilă și comercială a Republicii Moldova. - Chișinău, 2004. - p. 5-19.
13. Sergiu Baieș. Uzucapiunea / Ghidul judecătorului în materie civilă și comercială a Republicii Moldova. - Chișinău, 2004. - p. 20-36.
14. Lazăr Tudor. Societatea comercială persoană juridică în economia de piață. - Chișinău, 2000.

15. Chiriac Andrei. Aspecte istorico-teoretice ale persoanei juridice în legislația Republicii Moldova. - Chișinău: Cartdidact, 2001. - p.175.
16. Tabuncic Tatiana. Gajul ca mijloc de garantare a executării obligațiilor. - Arad: Concordia, 2006. - p.182.

Bibliografie recomandabilă

a) editată în Republica Moldova

17. Sergiu Baieș. „Uzucapiunea” / Problemele implementării și aplicării Codului civil al Republicii Moldova la un an de la intrarea în vigoare. - Chișinău, 2004. - p. 58-63.
18. Roșca Nicolae. Noțiunea de insolvabilitate prin prisma Legii insolabilității nr. 632/2001 // Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice”. Volumul I. - Chișinău, 2005. p.250-254.
19. Roșca Nicolae. Considerațiuni privind capacitatea civilă a societății comerciale // Avocatul poporului, 2003, nr.11-12.
20. Mămăligă Sergiu. „Societatea pe acțiuni. Comentariu la Legea nr.1134-XIII/1997. - Chișinău: Museum, 2001.
21. Vladislav Rusu, Ghenadie Focșa. Curs de drept comercial. - Chișinău, 2006. - p.432.
22. Roșca Nicolae. Precizări teoretice privind înaintarea și admiterea cererii de intentare a procesului de insolvabilitate // Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice”. Volumul I. - Chișinău, 2006, - p.349-352.
23. Roșca Nicolae. Nulitatea actelor juridice ale debitorului anterioare intentării procesului de insolvabilitate // Rezumat al comunicării la Conferința științifică internațională. Învățământul superior și cercetarea – piloni ai societății bazate pe cunoaștere. Științe socioumanistice. Volumul II. - Chișinău, 2006, - p.357-358.
24. Roșca Nicolae. Efectele juridice generate de hotărârea de intentare a procesului de insolvabilitate // Rezumat al comunicării la Conferința științifică internațională. Învățământul superior și cercetarea – piloni ai societății bazate pe cunoaștere. Științe socioumanistice. Volumul II. - Chișinău, 2006. - p.359-360.
25. Muruianu Ion, Roșca Nicolae. Particularitățile examinării litigiilor ce țin de persoanele juridice. Manualul judecătorului la examinarea pricinilor civile. - Chișinău, 2006. - p.778-794.

b) editată în România

26. Gheorghe Beleiu. Drept civil român. Introducere în drept civil. Subiectele dreptului civil. - București: ȘANSA - SRL, 1995.
27. Ioan Adam. Regimul juridic al dobândirii și înstrăinării imobilelor, terenuri și construcții. - București: Europa Nova, 1996.
28. Ioan Adam. Drept civil. Teoria generală a drepturilor reale. - București: Europa Nova, 1998.
29. Eugen Chelaru. Curs de drept civil. Drepturile reale principale. - București: ALL Beck, 2000.
30. Ion P. Filipescu. Drept civil. Drepturile reale. - București, 1992.
31. Ion P. Filipescu. Drept civil. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale. - București: ACTAMI, 1994.
32. Ion P. Filipescu. Drept civil. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale. Ediție revăzută. - București: ACTAMI, 1996.
33. Ion P. Filipescu, Andrei I. Filipescu. Drept civil. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale. Ediție revăzută și completată. - București: ACTAMI, 2000.
34. Julieta Manoliu, Gh. Durac. Drept civil. Drepturile reale principale. - Iași: Chemarea, 1994.

35. Mircea Miclea. Cadastrul și cartea funciară. - București: ALL, 1995.
36. Liviu Pop. Drept civil. Drepturile reale principale. - Cluj Napoca: Cardial, 1993.
37. Liviu Pop. Drept civil. Teoria generală a drepturilor reale. Universitatea din Cluj Napoca, 1987.
38. Liviu Pop. Dreptul de proprietate și dezmembrămintele sale. - București: Lumina Lex, 1997.
39. Cârpenaru Stanciu. Drept comercial român. - București: ALL BECK, 2001. - p.646.
40. Cârpenaru Stanciu, Predoiu C., David S., Pipera Gh. Societățile comerciale. Reglementare, doctrină, jurisprudență. Ed. a II-a. - București: ALL BECK, 2002, - p.611.
41. Căpățină Octavian. Societățile comerciale. Ediția a II-a, actualizată și întregită. - București: Lumina Lex, 1996. p.447.
42. Cârcei Elena. Societățile comerciale pe acțiuni. - București: ALL BECK, 2000. p.428.
43. Angeni Smaranda, Volonciu Magda, Stoica Camelia, Lostun Monica Gabriela. Drept comercial. - București: Oscar Print, 2000. - p.206.
44. Lefter Cornelia. Societatea cu răspundere limitată, ghid pentru întreprinzători. - București, 1996. - p.391.
45. Lupan Ernest. Drept civil. Persoana juridică. - București: Lumina Lex, 2000.
46. Minea Mircea-Ștefan. Constituirea societăților comerciale. - București: Lumina Lex, 1996. - p.223.
47. Popescu D. A. Contractul de societate. - București: Lumina Lex, 1996. - p.304.
48. Popescu D.A. Natura juridică și condițiile generale de valabilitate ale contractului de societate // Revista de drept comercial, 1995, nr.5.
49. Fuerea Augustin. Drept comunitar al afacerilor. - București, 2003.
50. Tiberiu Gabriel Savu. Societățile comerciale și acquis-ul comunitar. - București, 2001.
51. Alan Riyan. Proprietatea. - București: DU Style, 2002.
52. Ana Boar. Uzucapiunea. Prescripția, posesiunea și publicitatea drepturilor. - București: Lumina Lex, 1999.
53. Corneliu Bârsan, Maria Gaiță, Mona Maria Pivniceru. Drept civil. Drepturile reale. - Iași: Institutul European, 1997.
54. Constantin Stătescu, Corneliu Bârsan. Drept civil. Drepturile reale. - Universitatea București, 1988.
55. Constantin Stătescu, Corneliu Bârsan. Drept civil. Teoria generală a drepturilor reale. - Universitatea București, 1980.
56. C.Hamangiu, I.Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu. Tratat de drept civil român. Vol. I. - București: ALL, 1996.
57. C.Hamangiu, I.Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu. Tratat de drept civil roman. Vol. II. - București: ALL, 1998.
58. C.Hamangiu, N. Georgean. Codul civil adnotat..., Vol. II. - SOCEC S.A.R.
59. Dumitru Lupulescu. Dreptul de proprietate comună al soților. - București: Șansa, 1993.
60. Dumitru Lupulescu. Dreptul de proprietate comună pe cote-părți. Vol. I. - București: Europa Nova, 1994.
61. Dumitru Lupulescu. Dreptul de proprietate comună. - București: Lumina Lex, 2000.
62. D. Gherasim. Teoria generală a posesiei în dreptul civil român. - București: Editura Academiei, 1996.
63. Ernest Lupan. Cu privire la capacitatea de a fi titular al dreptului de proprietate // Fiat Justiția. - Cluj Napoca, 1996.
64. Ernest Lupan. Cu privire la dreptul real asupra terenurilor agricole deținute de persoane fizice // Studia Universitatis Babeș – Bolyai, Jurisprudenția, L, 1990.
65. Ernest Lupan, I. Salău-Pop. Unele considerații în legătură cu dobândirea dreptului de proprietate în temeiul Legii fondului funciar // Revista cercului juridic Bănățean, nr. 3, 1995.
66. Eugeniu Safta-Romano. Dreptul de proprietate privată și publică în România. - Iași: Editura Graphix, 1993.
67. Liviu Pop. Exproprierea pentru cauză de utilitate publică // Fiat Justiția, nr.1, 1996.

68. Marin Voicu. Dreptul de proprietate. Doctrină și jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului. - București: Lumina Lex, 2003.
69. Marin Voicu, Mihaela Popoacă. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale. Tratat de jurisprudență 1991-2002. - București: Lumina Lex, 2002.
70. Paul Mircea Cosmovici. Drept civil. Drepturi reale. Obligații. Legislație. - București: ALL, 1996.
71. P. C. Vlachide. Repetiția principiilor de drept civil. Vol. I. - București: Europa Nova, 1994.
72. P. C. Vlachide. Repetiția principiilor de drept civil. Vol. II. - București: Europa Nova, 1994.
73. Vasile Gionea. Curs de drept civil. Proprietatea și alte drepturi reale. Teoria generală a obligațiilor. Contracte speciale. Succesiuni. - București: Scaiul, 1996.
74. Valeriu Stoica. Drept civil. Drepturile reale principale. Vol. I. - București: Humanitas, 2004.

c) editată în Federația Rusă și în Ucraina

75. Гражданское право // Под редакцией Е.А. Суханова. Том 1. - Москва: БЕК, 1993.
76. Гражданское право // Под редакцией Е.А. Суханова. Том 1. - Москва: БЕК, 1998.
77. Гражданское право // Под редакцией Е.А. Суханова. Том 2. Полутом 1. - Москва: Волтерс Клувер, 2004.
78. Гражданское право // Под редакцией Ю.К. Толстого, А.П. Сергеева. Часть 1. - Санкт-Петербург: Теис, 1996.
79. Гражданское право. Том 1. Учебник. // Под редакцией Ю.К. Толстого, А.П. Сергеева. - Москва: Проспект, 2002.
80. Гусев А.Н. Гражданское право. Учебник. В 3 т. Т. 1. - Москва, 2004.
81. Богатых Елена. Гражданское и торговое право. Часть 1. - Москва, 1996.
82. Баранина Е.А. Вещные права в системе субъективных прав // Актуальные проблемы гражданского права: Сборник статей. Вып. 6/ Под ред. О. Ю. Шилохвоста. - Москва, 2003.
83. Генкин Д.М., Право собственности в СССР. - Москва, 1961.
84. Гражданский кодекс Российской Федерации. Комментарий // Под ред. М. И. Брагинского. - Москва, 1995.
85. Гражданский кодекс Украины. Комментарий. Том 1. - Харьков, 2004.
86. Донцов С.Е., Гражданско-правовые внедоговорные способы защиты социалистической собственности. - Москва, 1980.
87. Егоров Н. Д. Право собственности в системе советско-гражданского права / Правоведение, 1978, № 3.
88. Ерошенко А. А. Личная собственность в гражданском праве. - Москва, 1973.
89. Иванова Н.Р. Защита права собственности в арбитражном суде: Комментарий арбитражной практики. - Москва, 2000.
90. Камышанский В.П. Право собственности: пределы и ограничения. - Москва, 2000.
91. Копылов А.В. Вещные права на землю в римском, русском дореволюционном и современном российском гражданском праве. - Москва: Статут, 2000.
92. Кочеткова Ю.А. Соотношение вещно-правовых и обязательствственно-правовых способов защиты права собственности: древнеримские источники и современная Россия // Актуальные проблемы гражданского права: Сборник статей. Вып. 2 / Под ред. М. И. Брагинского. - Москва, 2000.
93. Колпакова А.В. Формы собственности и их соотношение // Актуальные проблемы гражданского права / Под ред. С.С. Алексеева. - Москва, 2000.
94. Крашенинников П.В., Маслов М.В. Кондоминиумы. Общая собственность в многоквартирных домах. - Москва, 1995.

95. Кряжевских К.П. Правовая природа самостоятельного распоряжения имуществом, приобретенного финансируемым собственником учреждением на доходы от «предпринимательской» деятельности // Актуальные проблемы гражданского права: Сборник статей. Вып. 6 / Под ред. О.Ю. Шиловцова. - Москва, 2003 г.
96. Маркова Н.Г. Понятие и содержание права общей собственности. Очерки по Гражданскому праву. - Ленинград, 1957.
97. Маслов В.Ф. Вопросы общей собственности в судебной практике. - Москва, 1963.
98. Мейер Д.И. Русское гражданское право. Часть 1. - Москва: Статут, 1997.
99. Мейер Д.И. Русское гражданское право. Часть 2. - Москва: Статут, 1997.
100. Мушинский В.О. Основы гражданского права. - Москва: Международные отношения, 1995.
101. Научно-практический комментарий к Гражданскому кодексу Молдавской ССР / Под редакцией Яковлева В.Н., Давыдова В.И. - Кишинев, 1987.
102. Право собственности в СССР / Под редакцией Ю.К. Толстого, В.Ф. Яковлева. - Москва: Юридическая литература, 1989. (проблемы, дискуссии, предложения).
103. Сергеев А.П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации. - Москва: Проспект, 1996.
104. Скловский К.И. Применение гражданского законодательства о собственности и владении. Практические вопросы. - Москва: Статус, 2004.
105. Скловский К.И. Собственность в гражданском праве. - Москва: Дело, 2000.
106. Смышляев Д.В. Особенности правового положения объекта незавершенного строительства // Актуальные проблемы гражданского права / Под ред. С. С. Алексеева. - Москва, 2000.
107. Суханов Е.А. Лекции о праве собственности. - Москва: Юридическая литература, 1991.
108. Суханов Е.А. Российский закон о собственности. Комментарий. - Москва: БЕК, 1993.
109. Тимонина Ю.В. Категория ограниченных вещных прав в доктрине и законодательстве (Общие положения) // Актуальные проблемы гражданского права: Сборник статей. Вып. 2 / Под ред. М.И. Брагинского. - Москва, 2000.
110. Толстой Ю.К. Содержание и гражданско-правовая защита права собственности в СССР. - Ленинград, 1955.
111. Харитонов Е.О., Сахиахметова Н.А. Гражданское право Украины. Учебник. - Харьков, 2004.
112. Харитонов Е.О., Сахиахметова Н.А. Гражданское право: Частное право. Цивилистика. Физические лица. Юридические лица. Вещное право. Обязательства. Виды договоров. Авторское право. Представительство. Учебное пособие. - Киев, 2003.
113. Чередникова М.В. О вещных правах по Гражданскому кодексу Российской Федерации // Актуальные проблемы гражданского права / Под ред. С. С. Алексеева. - Москва, 2000.
114. Шершеневич Е. Ф. Учебник русского гражданского права (по изданию 1907 г.). - Москва, 1995.

Practica judecătorească

A. Hotărârile Plenului Curții Supreme de Justiție.

1. Hotărârea Plenului CSJ a RM nr. 2 din 24.03.2014 Cu privire la aplicarea în practica judiciară a Legii insolvenței
2. Hotărârea Plenului CSJ a RM nr. 1 din 10.03.2014 Cu privire la aplicarea unor prevederi ale legislației privind gajul și ipoteca
3. Hotărârea Plenului CSJ a RM nr. 11 din 16.12.2013 Cu privire la aplicarea de către instanțele judecătorești a legislației în domeniul asigurărilor obligatorii și facultative a transportului auto

4. Hotărîrea Plenului CSJ a RM nr . 2 din 30.03. 2009 Cu privire la unele chestiuni apărute în practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației la soluționarea litigiilor ce țin de contractele de donație și de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață
5. Hotărîrea Plenului CSJ a RM nr . 3 din 30.03. 2009 Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației la soluționarea litigiilor ce decurg din asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule
6. Hotărîrea Plenului CSJ a RM nr . 6 din 30.03. 2009 Privind modificarea și completarea Hotărîrii Plenului CSJ nr. 38 din 22.11.2004 Cu privire la aplicarea de către instanțele economice legale ce țin de dizolvarea agenților economici, cu modificările ulterioare.
7. Hotărîrea Plenului CSJ a RM nr. 4 din 07.07.2008 Privind practica judiciară cu privire la constatarea faptelor care au valoare juridică și declararea persoanei dispărute fără veste sau decedată
8. Hotărîrea Plenului CSJ a RM nr. 1 din 07.07.2008 Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației de reglementează nulitatea actului juridic civil.
9. Hotărîrea Plenului CSJ a RM nr. 17 din 31.05.2004 Cu privire la practica examinării de către instanțele judecătorești a cauzelor privind limitarea în capacitatea de exercițiu și declararea incapacității persoanei fizice
10. Hotărîrea Plenului CSJ a RM din nr. 18 din 22.04.2002 Cu privire la aplicarea unor prevederi ale legislației în soluționarea litigiilor izvorâte din raporturile de arendă
11. Hotărîrea Plenului CSJ a RM din nr. 5 din 10.03.1997 Cu privire la practica aplicării legislației funciare de către instanțele judiciare.

B. Hotărîrile și deciziile Curții Supreme de Justiție pe dosare concrete.

C. Jurisprudența CEDO:

1. Chirica c. Moldovei, nr. 50905/08, Cornea c. Moldovei, nr. 22735/07 și Grafescolo S.R.L c. Moldovei, nr. 36157/08. Din 22.07.2014
2. DACIA SRL c. MOLDOVEI nr. 3052/04 din 18.03.2008
3. Kotov v. Rusia, nr.54522/00, 03.04.2012,
4. Arhiepiscopia Romano-Catolică Alba Iulia v. România, nr.33003/03, 25.09.2012
5. Vistiņš și Perepjolkins v. Letonia, nr.71243/01, 25.10.2012
6. Herrmann v. Germania, nr.9300/07, 26.06.2012
7. Ališić și alții v. Bosnia Herțegovina, Croația, Serbia, Slovenia și „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, nr.60642/08, 06.11.2012
8. Lindheim și alții v. Norvegia, nr.13221/08 și 2139/10, 12.06.2012
9. Megadat.com SRL v. Republica Moldova, nr.21151/04, 08.04.2008
10. Bercut SRL v. Republica Moldova, nr.32247/07, 06.12.2011
11. Balan v. Republica Moldova, nr.19247/03, 29.01.2008
12. Dolneanu v. Republica Moldova, nr. 17211/03, 13.11.2007
13. Cazacu v. Republica Moldova, nr.40117/02, 23.10.2007
14. Bimer SA v. Republica Moldova, nr.15084/03, 10.07.2007